

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 168. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801538032/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

DET FØRSTE BREV

Den Sygdom jeg lider af har jeg efter min Far, Erfaringen viser at Helbred ligesom saa meget andet er noget der gaar i Arv. Jeg bruger ingen Medicin, for jeg ved ikke hvad Sygdommen kommer af. Snart bliver jeg saa slap og elendig i hele Kroppen at jeg lister mig af sted med Myreskridt, snart styrter jeg af Sted saa ingen kan følge med; snart har jeg ondt i Hovedet, snart i Fødderne. Til andre Tider sidder Sygdommen i Maven, og saa føler jeg snart Hede, snart Kulde i Indvoldene, snart for meget Syre, snart slet ingen. I hele to Aar var jeg saa plaget af Hovedpine at jeg overhovedet ikke kunde taale at tænke. I den Tid læste jeg ikke andet end historiske Bøger og Aviser. Men da de to Aar var gaaet holdt Sygdommen Flyttedag, og saa havde jeg den største Fornøjelse af filosofiske Meditationer og Poesi. Det var dengang jeg udarbejdede Heltedigtet, Skæmtedigtene og Komedierne, som jeg lige har givet en Oversigt over. Derfor tager jeg mig selv af mit Helbred uden at spørge andre til Raads. Jeg tror nemlig ikke det vil nytte noget hvis Lægerne prøver at faa Has paa denne Sygdom, der er ganske uberegnelig og skifter Karakter fra Øjeblik til Øjeblik. Paa Grund af den kører mit Sind omkring som i en Karrusel, og jeg ligner slet ikke mig selv. Derfor maa jeg først og fremmest passe paa at mine svingende Stemninger ikke kommer til Udbrud. De Følelser der skiftes til at bemægtige sig mit Sind er Glæde, Sorg, Fejghed, Mod, Slaphed, Kvikhed, Engagement, Ligegyldighed alt efter som de onde Væsker tager Sæde snart i den ene, snart i den anden Del af Kroppen. Da Ondet engang satte sig i Mellemgulvet blev jeg optændt af Reformiver og kastede mig ud i Krig med hele Menneskeheden. Men snart flyttede det sig til et andet Sted, og saa blev jeg det mest overbærende Menneske af Verden. Derfor gør jeg nu det at hver Gang jeg mærker Reformgrillen opsætter jeg Krigen mod Menneskeheden. Erfaringen har lært mig at det ikke er mod Verden, men mod mig selv jeg skal kæmpe, naar jeg bliver grebet af den Kampiver som kan slaas ned med Afføringspiller; for

SELVFORTRÆT

naar Mavepinen gaar over ser jeg snart paa Menneskene med andre Øjne, og Verden tager sig helt anderledes ud for mig. Jeg har dog visse gode Sider, selv om de daarlige nok er i Overtal. Hvis jeg skulde opremse alle mine daarlige Sider blev jeg aldrig færdig; det maa være tilstrækkeligt at levere en kritisk Gennemgang af de væsentligste og mest fremherskende. For det første føler jeg at jeg tit bliver grebet af Misundelse, ikke saadan at jeg misunder andre Ære og Rigdom – jeg er selv tilfreds med lidt og har ingen Ambitioner – men det ærgrer mig at høre mine Konkurrenter blive rost, og jeg gør tit hvad jeg kan for at pille deres Handlinger fra hinanden og vende Vrangen ud paa dem, hvis de bliver lovprist i høje Toner. Men nu føler jeg at dette Raseri er blevet meget svagere, og at det ikke længere behersker mig saa stærkt som i min grønne Ungdom, saa at der er Haab om at jeg med Alderen kan faa helt Bugt med det. For det andet: Ligesom mange har svært ved at fordøje al Slags Mad har jeg svært ved at døje alle Slags Mennesker. Ud af hundrede Mennesker er der ikke ét hvis Opførsel er efter min Smag. En tager Livet af mig med Snak, en anden med Gestikulationer. Derfor gaar jeg fra de fleste Selskaber med sjælelige Brækfornemmelser og søger Trøst i Ensomheden. Og da der ikke er noget jeg holder saa meget af som Kortfattethed, hader jeg især den Slags Mennesker der pynter deres Tale med Parenteser og uvedkommende Sidespring og river en Strøm af lange, men intetsigende Sætninger af sig i ét Aandedrag. Jeg kan udmærket forestille mig at der venter mig den samme Skæbne som den sabinske Spaakone i sin Tid lovede Horats:

Ej Fjendesværd, ej Arsenik
skal korte ham hans Dage;
Ej Hoste, Sidesting, Kolik
skal Livet af ham tage.
Et Vrøvlhoved skal med Snik
og Snak ihjel ham plage.